

ÅRSSKRIFT 2017 ÅRHUS FRISKOLE

INDHOLD:

1. Bertel: Børnemøder i anden klasse
2. Johan: Et afrundende år
3. Maria: Musik i blå
4. Asger: Om hvorfor vi spiller samba
5. Marie: Sorg og glæde hånd i hånd
6. Jeppe: Friskolen som en familie
7. Tine L: Hvad test og afgangsprøver ikke kan måle
8. Mikkel: Århus Friskole – kaos og struktur
9. Lars: Trivselsgrupper – når børn reflekterer...
10. HM: Og man må også gerne tegne på bordene
11. Marianne G: Mobilfri zone i rød
12. Trine: Tysk på Århus Friskole
13. Marianne H: Dramareportage
14. Anders 4.klasse i klub
15. Anne 4.klasse – SFO eller klub
16. Cenk – Lyt sammen
17. Bestyrelsens beretning 16-17

Kære læser – velkommen til endnu en udgivelse fra Århus Friskole – nu hedder det "Årsskrift 2017" – kært barn har mange navne. I år har vi ikke haft et fælles tema, men har hver især skrevet, hvad vi synes trænger sig på – her i et år, hvor Gittes sygdom og død har præget os meget. Det præger også dette skrift, der både ser tilbage på dette specielle skoleår; men også peger fremad. God læselyst - forhåbentlig giver artiklerne stof til eftertanke venlig hilsen Asger – redaktør

Børnemøder i 2. klasse

En beskrivelse af en model vi har brugt

Af Bertel J. Hammer Hansen

Intro

Marianne sidder og holder om en dreng, der græder. Det breder sig, så et øjeblik efter holder jeg om endnu en grædende dreng. Drengene taler om at drille. Og *at blive drillet*. Der er gået hul på noget. Noget alle kender. Marianne og jeg lytter og spørger ind.

Vi er i gang med et børnemøde med drengene i 2. klasse. Lige inden havde vi pigerne til møde, hvoraf mange sagde, at nogle af drengene drillede. Og at de slet ikke kunne lege med drengene. Det ville de ellers gerne. Dette tog vi op med drengene.

Disse første børnemøder var meget ærlige, intense og rørende. Børnene havde virkelig meget på hjerte. Marianne og jeg var med det samme enige om, at sætte møderne på skemaet hver uge, indtil børnene kom til at trives bedre. Der har nemlig været en periode, hvor uro prægede mange timer. Særligt når de havde andre lærere end klasselæreren. Børnene klagede også over konflikter med hinanden.

Rammerne

Børnemøderne foregik fra 10.00 til 11.15 en gang ugentligt. Vi havde over to måneder 6 møder. Så stod det klart for Marianne og mig, at børnene trivedes bedre, og der var heller ikke længere så meget "tryk" på møderne. Vi kan jo altid tage møderne op igen. Det er jo nemt, når de kender formen og er glade for den.

Som et barn sagde: *"Hvis jeg er ked af noget, kan jeg sige det til klassekammeraterne på møderne"*

Alt i alt har vi brugt 7 ½ time på at få en klasse til at fungere bedre og har samtidig øvet kommunikative redskaber med dem. De første 5 møder foregik kønsopdelte, og på det sidste var børnene blandede. En halv klasse til møde, resten havde "langt frikvarter".

Indholdet af møderne

Vores spørgsmål var enkle. fx: Hvordan har I det? Hvordan er det at være i klassen lige nu? Er der nogen, du gerne vil lege noget mere med? Og ellers har vi bare lyttet og spurgt ind til alt det, de tillidsfuldt har delt med klassekammerater og os voksne.

Marianne og jeg har også taget noget op. Fx fra dagen før, hvor de havde vikar og uro dominerede.

Eller vi har indledt mødet med noget, som den anden gruppe har nævnt. Særlig da temaet *drengene driller pigerne* var aktuelt. Jeg husker tydeligt drengenes lettelse, da vi kunne fortælle dem, at pigerne nu syntes, at de drillede betydeligt mindre. Som en pige udtrykte det: *"Drengene driller ikke så meget mere, fordi vi får snakket om det på møderne. Jeg leger mere med drengene uden at være bange for, om de andre tror, vi er kæresten"*

Drengene var glade. De ville jo i virkeligheden også hellere have en ordentlig kontakt med pigerne.

Hvorfor var vi to voksne til at styre sådan et møde?

- A) Vi supplerede hinanden. Den ene lyttede, mens den andet spurgte ind.
 - B) Vi reflekterede bagefter over indholdet.
 - C) Vi talte sammen undervejs, mens møderne var i gang. Vi brugte hinanden til at vurdere om vi skulle skifte tema eller nærme os en afslutning på mødet m.m.
- Yderligere var det vores hensigt at være rollemodeller for en respektfuld måde at tale sammen på.

Hvad får os til at sige, at klassen nu fungerer bedre?

Det er tydeligt, at børnene er blevet mere trygge ved hinanden. De er blevet vant til at være ærlige med sig selv og sige tingene som de er. Ris, ros, anerkendelse, mistillid, utryghed, tilfredshed m.m. er blevet dele af den konstruktive trivselssamtale. Det er mærkbart, at de nu kan sidde roligt og lytte til de andres kritik. På de første møder kunne det være svært at høre på, at nogle fx syntes man brugte en hård tone eller var for dominerende.

For én dreng var de første møder så svære, at han gentagne gange hidsigt måtte løbe ud af klassen, for så heldigvis, lidt senere, at liste ind igen. På de sidste møder kunne han sidde stille og roligt at lytte til de andres konfronterende bemærkninger om, at de var bange for ham, når han blev hidsig. Han var blevet mere tryk ved de andre. De havde jo også fortalt ham, at de gerne ville lege med ham. Vist ham, at de godt kunne lide ham. Som han selv sagde: *"Ja, men jeg øver mig jo også hver dag i ikke at blive så hidsig"*.

De er blevet mere selvbevidste. Som en dreng sagde: *"Jeg er stoppet med at drille, fordi jeg mærker, at de andre ikke kan lide det. Og det er, fordi vi snakker om det på møderne. Jeg synes jo også selv, at det er træls at blive drillet"*.

Hvad sagde børnene ellers om de her møder?

De kom med tydelige udsagn om, at de glædede sig til vores møder og næsten ikke kunne vente.

En dreng sagde undervejs: *"Hvor er det dejligt, at I gør det her for os. Min far siger, at sådan nogle børnemøder ikke var mulige, da han gik i skole"*

Vi spurgte under den sjette og sidste runde børnesamtaler, hvad de havde fået ud af de her møder, og her er nogle eksempler, som dækker en del af børnenes oplevelser:

- *"Jeg får meget ud af møderne, fordi der er færre konflikter i klassen. Jeg har fået en ny ven. Vi taler alle mere sammen nu. Og piger og drenge leger meget mere sammen"*.
- *"Jeg har det bedre nu, hvor jeg får sagt, hvordan jeg har det"*.
- *"I de gamle tider legede jeg mest med pigerne, og det kom drengene med trælse bemærkninger om. Jeg har fået det meget bedre i hele klassen nu, og leger også mere med drengene"*.
- *"Det er godt at være til møderne, da det er nemmere at sige noget, når jeg nu er lidt genert"*.
- *"Kammeraterne siger ting til mig, som gør mig glad. Jeg bliver ikke så sur mere"*.

Afslutning

Træerne vokser selvfølgelig ikke ind i himlen. Heller ikke på Århus Friskole. Når mennesker er sammen, er der jo altid risiko for konflikter. Se bare på alle de voksne i vores balstyriske verden. Men vi har fået gode erfaringer med konstruktive børnemøder, som kan tages op igen efter behov.

9.klasse - et afrundende år

Af Johan H. Lyhne

Det er gået op for mig, at det 10. skoleår (9. klasse) er et meget vigtigt år for børnene her på Århus Friskole.

Hvorfor, vil jeg prøve at beskrive her:

På mange måder er 8. klasses-turen en slags klimaks i skoletiden på ÅF. Og når klimakset er overstået, kan det måske synes som om, at der ikke rigtig er så meget "tilbage" at smage på.

Jeg har selv været af sted i 7 ud af mine 10 år her på stedet, og det jeg oplever er, at det på mange måder først er i 9. klasse, at man høster de frø, der på 8. klasses-turen er blevet sået.

Frontallapperne er kommet nærmere deres endelige udvikling, den værste hormonstorm har lagt sig og de virkeligt solide, bindende og længerevarende sociale relationer begynder for alvor at cementere sig.

Samtidig er det min oplevelse, at de unge mennesker først rigtig begynder at forstå de indvirkninger, som denne livsforandrende tur har haft på dem, når de er kommet lidt på afstand og indtrykkene og oplevelserne har fået tid til at lagre sig og modne.

Det er en sammenbringende kraft af universel karakter at rejse ud sammen, men det er gået op for mig, at det først er i 9. klasse at denne oplevelse for alvor materialiserer sig.

Jeg ved ikke helt, hvad det præcist er, men selv klasser, der har bøvlet med store sociale udfordringer, samler sig, rummer hinanden og vokser. Og særligt i det 10. skoleår, som på mange måder er det egentlige klimaks i tiden på ÅF.

Og heldigvis for denne modning, for dette 10. skoleår er fyldt med dannende, afbalancerende og afrundende begivenheder:

Sidste Møgelø	En lejr, hvor børnene oplever at slutte den cirkel, der startede, da de i starten af bhv.klassen selv var af sted på lejr med <i>deres</i> legestoresøskende. En lejr, hvor de oplever at være de ældste, at være ovenpå, at lave natteløb for 8. klasse og vejvisere for den fede friskolestil. En tur, der kræver modenhed, indlevelse og indre drivkraft.
8. klasses show	Et af de vigtigste elementer i vores ture, er for mig denne efterbehandling. En enestående mulighed for sammen at genopleve turen og reflektere over de mange indtryk og oplevelser, som den har bragt. Det er her, mange for alvor får tændt for evnen til at kunne drive sig selv og tro på egen identitet.
Pædagogisk prøve	Endnu et højdepunkt i 9. klasse, hvor børnene får mulighed for over 3 fredage at videregive noget af det, de har lært eller interesserer sig for, til et hold af yngre elever på ÅF. Ofte vælger mange, at undervise i noget af det, de har lært på deres 8. klasses-tur og på den måde videregives musik og dans fra fjerne lande og spreder sig ud i skolens miljø.
Afsluttende prøver	...Eller det man nu igen må kalde eksamen. I det 10. skoleår er der et særligt stort fokus på faglighed. Vi har mange projekter i løbet af skoletiden på ÅF, og på sin vis skal der indhentes lidt i 9. klasse. Heldigvis oplever jeg år efter år, at eleverne har den vildeste motivation og er arbejdsomme i en grad, så det er en glæde at skulle igennem selv det tungeste stof. Igen en modenhed, en ansvarstagen og en vidensbegærlighed, som jeg oplever som en direkte konsekvens af at have rejst sammen og at have kunnet udvikle sig i en moden og socialt sammentømret flok.
Gave	På demokratisk vis at beslutte sig for, hvordan klassen vil honorere sin tid på ÅF og samtidig sætte sit mærke på skolen, så man i fremtiden vil blive husket. En del af det 10. skoleår, som jeg altid ser frem til med spænding og som igen ofte afspejler, hvor til eller hvordan en 8. klassestur har været.

....Og sidst, men ikke mindst den allersidste dag på Århus Friskole. Fællessamling i salen, hyldest fra alle klasserne, karameller og vandkamp, fodbold mod lærerne, den sidste optræden med klassebandet, og bunker af andre vidunderligheder. Ja, det kan lyde lidt pladdersentimentalt, men for mig er 9. klasse det mest meningsfyldte og finpolerende af alle de mange gode år her på Århus Friskole.

Musik i Blå

Af Maria Jæger

Jeg vil her fortælle lidt om, hvad faget musik går ud på i Blå gruppe - med udgangspunkt i et oplæg jeg holdt for forældrene i Blå gruppe om, hvad deres børn laver og skal lære, mens de går i 2., 3. og 4. klasse.

Musik er obligatorisk på Århus Friskole på alle klassetrin fra 0.-9. klasse. Det er et fag, der prioriteres højt fra skolens side, og som varetages af Johan, Emilie, Vibeke Hytte og mig selv - vi er alle fire uddannede fra rytmisk musikkonservatorium og har alle et forhold til selv at være udøvende musikere og undervisere.

På Friskolen bruger vi ikke noder - vi spiller efter gehør og udenadslære, fordi vi synes, at noder begrænser elevernes evne til at lytte til helheden, imens man spiller, og fordi det skaber ét facit, i stedet for at eleverne kan være aktive medskabere undervejs.

I Blå gruppe er det muligt at begynde at spille på de elektriske instrumenter i højere grad end i de helt små klasser, hvor sang, percussion, fælles puls og lege i højere grad er i fokus.

Blå gruppes børn er ofte meget åbne, modige, nysgerrige og fulde af gå-på-mod. De er ikke rigtig begyndt i puberteten endnu, og derfor er deres bekymring for at lave fejl og deres generthed heldigvis ikke så dominerende!

Det overordnede tema for blå er at LYTTE til hinanden, udvikle sig derfra hvor elevens niveau er, og lære instrumenterne at kende.

I 2. klasse laver vi både vores egne hits og spiller kopinumre (men gerne tilsat egne tekster eller andre hjemmelavede ideer). Vi arbejder med at holde en puls, så musikken ikke falder eller stiger i tempo undervejs og at spille sin egen figur og fastholde den, selvom andre spiller noget andet. Vi arbejder også med koncentration, udholdenhed og at kunne skiftes til at være "på" og vente på hinanden...

Musikken er som regel 4/4, gerne et calypso-beat eller noget andet, der let kommer til at swinge, og som har go' energi og et tempo og en feeling, hvor alle kan være med. Der er ofte bare ét groove, hvor både vers og omkvæd passer til.

I 3. klasse arbejder vi selvfølgelig også med at lytte! Vi spiller nu sværere numre med både vers-stykker og omkvæd - breaks og soloer er der også overskud til nu. Børnene kan i højere grad både høre helheden og eget output.

Vi øver os i at swinge mere sikkert og i andre feelings end bare de lige 4/4 - fx shuffle, reggae-feeling, samba mm.

Der skal være plads til, at alle får mulighed for at prøve forskellige instrumenter af - også selvom man aldrig har spillet fx trommesæt før... Så er de voksne opgave at tilpasse niveauet, så alle børn kan være med og oplever, at de har noget at byde på!

I 4. klasse spilles der mere komplekse musiknumre. Vi spiller fx langsomt med skiftende dynamik og med soloer, flere forskellige slags stykker, 6/8, samba/salsa-inspirerede numre mm.

Børnene får i højere grad lov at styre selv, lytte af, komme med ideer til hvilke sange vi vælger, tælle for, arrangere om og lignende.

Ofte bliver en lille idé, en skævt spillet tone eller en misforstået opfattelse af en rytme til en ny og bedre version af musikken. Det er super vigtigt, at børnene (det gælder faktisk alle klassetrin) føler et ejerskab af musikken og et fællesskab og en "band-ånd," som giver optur, glæde, samhørighed og følelsen af at være en del af noget større end bare sig selv...

Generelt for hele blå gruppe kan man sige, at alle klasser kommer til at prøve forskellige instrumenter, genrer (indenfor groovy rytmisk musik) og får prøvet at spille både egne numre og andres.

Børnene kommer til at synge på dansk, engelsk, afrikansk, spansk og portugisisk. De kommer både med forslag til numre selv, og spiller de numre, jeg har valgt – ud fra et kendskab til børnenes niveau, udvikling og begejstring.

De kommer til at have et fælles repertoire, som også kan jam'es ved klaveret i deres fællesrum selvom læreren ikke er der, og som de ofte kan huske i årevis.

De bliver en del af Århus Friskoles kultur, og de oplever at overvinde sig selv, om det så er i forhold til generthed, kønsroller eller vabler på bas-fingeren!... Og, som salig Ed Jones altid sagde: "I SKAL LUTTE!!" Og at lytte er faktisk det essentielle, sammen med modet til at bidrage til fællesskabet. Både i musikken, men faktisk også i relationer til andre mennesker.

Om samba, valg af rejsemål og mødet med den 3.verden...

Når Friskolens 8.klasse kører af sted mod lufthavnen i en sen nattetime, er der altid en stor rund bowle med bag i bussen: Den er stoppet med surdoer, repiniger og lilletrommer – adskilte og pakket ind i hinanden. I taskerne har pigerne dansenederdele, og nogle har en trompet med i håndbagagen
Af Asger, lærer i orange

Hvorfor spiller I numre fra den 3.verdens musikkultur?

Numrene opfylder nogle væsentlige kriterier: Alle elever enten spiller eller danser – og alle synger. Numrene giver mulighed for at give den gas.... Eller med andre ord, når de svinger rigtigt, er alle del af én fælles, levende organisme, alle bevæger sig... og glemmer lidt sig selv.

Og lige præcis det sidste er vigtigt: Når vi optræder for en stor flok elever fra fx Sydafrika, Cuba, Brasilien eller Ghana, lukker det straks alle døre op for at få en god kontakt og få noget udveksling i gang:

"What - danske børn, der spiller og danser og synger" – og som måske endda svinger.

Det er ikke hverdagskost, de steder vi rejser, at skoleelever møder børn fra den vestlige verden, der kommer med noget, der ligner den kultur, der eksisterer på stedet – og som ofte er en kultur, der ikke regnes for meget af den rige del af befolkningen.

Når vi på turene forklarer skolelærerne, vi møder, at turen er en del af undervisningen på friskolen, noget vi har forberedt længe, en vigtig del af vores målsætning (glæde, fællesskab, viden og kundskaber, udsyn) – så er vores fremmede kolleger straks med på, hvad vi mener. Og oftest er vores partnere også hurtigt klar over, at det for deres elever kan være meget værdifuldt at mødes med elever fra Aarhus Friskole.

Spørg bare Jerry fra Soweto, Joselito fra Salvador i Brasilien, Michael og Mayla på Cuba eller de unge fra African Footprint i Ghana.

Jamen ku` I ikke bare synge nogle gode danske sange for dem og danse nogle folkedanse?

Jo, vi skal helt sikkert også have danske sange på repertoiret, når vi rejser, men vi vælger først og fremmest sange, der kan styrke fællesskabet og har et udtryk – med både trommer, sang og dans. Det kan de færreste danske sange. Vi er lige startet med at synge danske sange i Rød – for at sikre, at vi kender – og værdsætter vores egen sangtradition – læs højskolesange!

Joselito: Vores børn her i ghettoen kender ingen hvide børn, de hvide bor i en helt anden verden uden forbindelse til os, en verden mine ghettobørn ingen chance har for at blive en del af. For mine børn er det værdifuldt at møde børn fra Danmark, der kommer helt uden fordomme – og som også vil lære noget af os. Pludselig bliver vores afrokultur værdifuld – I er med til at styrke vores kultur.

Når vi rejser, leder vi efter en **levende musik- og dansetradition**. Den er ikke svær at finde i Ghana, Cuba, Brasilien eller i Tanzania. Her kan man næsten ikke undgå at blive inviteret med ind i et musikalsk fællesskab. Den levende tradition kan være sværere at finde i lande som Namibia, på Virgin Islands eller i USA – ikke hermed sagt, at det ikke kan lade sig gøre. I år fandt vi ud af – på vores tredje tur til Sydafrika, at der faktisk stadig eksisterer en levende tradition i landet – ikke kun i Zulu-stammen, men også i en række andre stammer.

Betyder det så at Friskolen kun kan rejse i "sikre" musiklande som Cuba, Brasilien og Ghana?

Den enkelte klasse har en lang udvælgelsesproces, hvor mange kriterier for landevalg er i spil (læs Maries artikel fra sidste års "Ud med sproget 16"):

Sikkerhed, naturoplevelse, kontakter, sprog, indkvartering, bo sammen med unge, økonomi, kulturmøde...

Et vigtigt kriterium er dog, at vi kan lære noget fra den musik- og dansekultur, der er i det land, vi rejser til. Men det er ikke lige vigtigt for alle klasser. Nogle klasser kan vægte natur- og kulturforhold højt, der gør, at vi vælger et land, hvor

vi ikke er helt sikre på, hvilken musikkultur, vi møder. Sådan har det været i Namibia, på Virgin Islands, i USA (for mange år siden) – og da vi i 2008 rejste til Sydafrika første gang, var vi ikke helt sikre på, om de stadig dansede og spillede ude på landet – det gjorde de heldigvis, og vi var så heldige at opleve det. At vi overhovedet blev inviteret indenfor på disse skoler skyldtes, at vi selv havde noget med til dem.

Hvorfor har I aldrig rejst til Indien eller Østen i det hele taget?

Det kan da også være, at det sker næste gang; men hidtil har ingen lærere turdet binde an med Indiens rige musik-og dansetradition. Den er langt sværere tilgængelig end den afro-cubansk-brasilianske tradition, vi dyrker.

"Århus Friskole er en oase i den vestlige verden, her praktiseres en musik-og dansetradition, der ellers kun kan findes i Afrika, Cuba og Brasilien.

Ungerne på Friskolen swinger som de kun gør det på Cuba og i Brasilien – og nogle gange bedre"

– sagt af Leif Falk det år (omkring 2002), vi på Friskolen havde besøg af en ungdomsgruppe fra Baguncaco i Brasilien - samtidig med en gruppe unge cubanere var hovednavn i Festugen. Vi holdt på Friskolen en kæmpe fest, hvor vores børn optrådte sidst i programmet - efter de brasilianske børn og de seje cubanerunger!

Skal 7.klasse spille velkommen samba hvert år – ku I ikke forny jer lidt?

Det er meget vigtigt for 7.klasse at "træde ind i Århus Friskoles kulturkanon" – at spille noget musik, der fungerer – alle er med, det er en brugbar måde for en klasse at spille sammen på denne måde. Der ligger mange års erfaringer og overvejelser bag vores valg af numre – vi spiller dem ikke, fordi det er det vi plejer; men fordi disse numre giver mening for eleverne i 7.klasse!

En skoleleders dagbog:

Sorg og glæde – hånd i hånd

Af Marie Skoleleder

Onsdag d.22. juni 2016: Det er to dage før sidste skoledag. Skemaet for næste skoleår er endelig færdigt - Juhu. Gitte skal være souschef næste skoleår. Det glæder jeg mig meget til.

Telefonen ringer. Det er Gitte. Hun har været til nogle undersøgelser. "De siger, at jeg skal ringe til min leder og sige, at jeg ikke kommer på arbejde mere. Jeg har fået uhelbredelig kræft. De siger, at det ikke er sikkert, at jeg når at få julen med. De anbefaler, at jeg skal fortælle det til mine børn i aften".

Torsdag d. 23. juni: Gitte får i dag besked om muligheder for livsforlængende kemo-behandling. Hun vil komme på skolen bagefter og selv fortælle det til sin klasse. Gitte og Jeppes søn kommer i skole, og han vil gerne, at hans klasse får at vide, at hans mor har kræft og er alvorligt syg. Jeg går med ned i klassen. En klassekammerat spørger: "Hvilken slags kræft?". Han svarer: "leverkræft". Der bliver et kort øjeblik død stille i klassen, og så lyder et uendeligt dybt og sorgfuldt suk fra alle børn på én gang. Børn i 4. kl. ved det godt – leverkræft – det er ikke godt.

Da først en klasse ved det, så har jeg i løbet af meget kort tid en hel skole i chok. Alle er berørte – alle vegne græder børn og voksne. Vi samler klasser og fortæller – i samme øjeblik begynder elever at ringe hjem, og jeg må lynhurtigt sende en intrabesked til alle forældre. Jeg kommer forbi pigerne fra 9. klasse, som holder om hinanden og græder. De mener ikke, at vi kan holde fest sidste skoledag, når Gitte er syg. Jeg siger til dem: "Jo, vi kan – det må gå hånd i hånd. Vi plejer at græde sidste skoledag, og nu må vi græde dobbelt."

Jeg ringer til Kræftens Bekæmpelse for at få nogle gode råd. Deres bedste råd er, at jeg som leder skal vente med at fortælle noget til nogen på arbejdspladsen til efter sommerferien. Jamen.....???

Kl. 14.10 har vi lærermøde. Jeg aflyser dagsordenen. Vi er alle berørte - i chok - mange er nære venner med Gitte og Jeppe. Det er angstprovokerende, at man kan være så syg uden at vide det, og det er ubærligt at skulle fortælle det til sine børn. Vi har taget os af børn hele dagen - nu kan vi endelig tage os af os selv.

Fredag d. 24. juni – sidste skoledag: Gitte kommer i morgentimen og spiser rundstykker med sin klasse, så tager hun hjem. På en eller anden måde kommer vi igennem sidste skoledag. Det bliver en god dag. Da klokken nærmer sig 24 er vi møre – meget møre. Tårerne sidder hele tiden i øjenkrogen.

Mandag d. 27. juni: Vi skal planlægge næste skoleår. Hvordan gør vi det? Vi kan ikke aflyse skolen. Vi har 200 børn i 200 skoledage. Det skal vi få til at fungere, men vi kan aflyse alt det ekstra: lejrskoler, musicals mv. Jeg siger, at vi kan trække i nødbremsen når som helst og aflyse en lejr med få dages varsel, hvis det er. Vi laver en plan A og en plan B – Best case scenarium: Gitte har det godt længe - og worst case scenarium: Gitte får det dårligt. Lærerne går ud i grupper og planlægger. Imens lykkedes det mig at få Anette til at komme tilbage fra pension og være vikar for Gitte i Anettes gamle klasse. Det er den bedste løsning for klassen og for os. Det er rørende at opleve støtten omkring os. Lærerne kommer tilbage fra planlægning. De har planlagt alt det samme, men nu har de valgt det til. Lejr og musical giver energi og glæde.

Tirsdag d. 16/august: Vi er til DHL-stafet. Gitte går hele runden. Bagefter sidder hun i midten af os alle mellem madkurvene. Hun nyder maden og livet. Det er dejligt, at hun er med. Gitte startede i juli på livsforlængende kemo.

Torsdag d. 1. september: Vi hører Asgers og Hans Martins bands på Gyngen. Vi danser med Gitte. Hun ser super godt ud i høje sko. Hun er smuk og stråler som en sol. Næste dag skriver hun en glad sms til os. Hun kommer jævnligt på skolen, og vi besøger jævnligt hende. Det er meget helende at være med hende. Vi er ved godt mod. Skolen får besøg af en psykolog fra Kræftens Bekæmpelse. Hun fortæller, at det er normalt "at fornægte" de første måneder. Det er som at få en kollektiv mavepumper – som at vågne op til et mareridt.

Fredag d. 11. november: Jeg snakker med Gitte på kontoret. Hun har været på Kreta i efterårsferien med hele familien og besteget et bjerg. Hun fortæller, at hun har ondt nu. Kemoen virker ikke, og hun har sagt nej til mere kemo. Nu er der kun smertestillende morfin. Efter et stykke tid siger Gitte: "Lad os snakke om noget andet nu". Hun fortæller, at hun drømmer om at være med på juleværkstederne, og jeg fortæller om, at jeg snart skal være bedstemor for første gang, og vi er glade et øjeblik og griner, mens vi græder i vores hjerter. Et barn kommer ind og spørger efter en saks. Jeg hyrer en sorgpsykolog, Anne Sidenius. Hun kommer og snakker med os om, at det er naturligt i sådan en situation at pendulere mellem håb og håbløshed, og at vi bare skal pendulere med. Det gør vi så. Jeg aftaler med hende, at alle medarbejdere der vil, kan få individuelle samtaler hos hende, når de vil.

Fredag d. 18. november: Jeppe beder om at få skemafri torsdag og fredag. Jeg laver straks hele skemaet om. Ugen efter kommer Jeppe og beder om plejeorlov. Jeg laver straks hele skemaet om igen og sætter plan B i værk.

8. december: Gitte kommer spontant på skolen for sidste gang for at sige farvel. Hun siger det ikke direkte, men vi aner det. Hun sidder på lærerværelset og stikker i en fiskefrikadelle, før hun til sidst forlader skolen. Jeppe må støtte hende hen over skolegården, da de går.

15. december: Vi laver en fin afskedsreception for Ingrid. Vi holder taler og laver sange. Vi er gode til at sige farvel og tak. Hvorfor laver vi ikke en afskedsreception for Gitte? Hvorfor er der ikke tradition for det i vores kultur? Hvad kan vi gøre? Jeg beder Asger om at lave en sang, og jeg opfordrer alle medarbejdere, der vil til at skrive et brev til Gitte og fortælle, hvad hun betyder for dem.

Mandag d. 18. december: Vi mødes kl. 8 om morgenen. Det er mørkt. Hvad gør vi med vores sang og vores breve? Kan vi synge sangen udenfor Gittes vindue? Gitte får besøg af palliativt team i dag. Vi kan ikke komme. Vi ved, at dagene er talte, så vi synger sangen på lærerværelset - en vikar optager den på mobil – i baggrunden kan man høre klokken ringe ind og 200 børn, der er klar til juleværksteder. Jeg er mega forkølet, så Asger kører ud til Gitte med sangen og brevene. Hun bliver meget rørt.

Onsdag d. 21. december: Medarbejdere er ved at klæde sig ud i sjove kostumer, og de griner højt. Vi skal spille "Snehvide og de syv dværge" for børnene i salen til juleafslutningen. På kontoret bryder en dværg sammen: "Hvordan skal jeg kunne spille dværg, når Gitte er ved at dø?". Jeg vælger at holde juletalet om Trilles "Et lille lys i mørket". Det er solhverv. Om aftenen har vi en omsorgsfuld og rolig julefrokost. Gittes 18-årige datter hjælper til. Endnu en gang lykkedes det os at komme igennem en sidste skoledag, hvor vi får grinet og grædt rigtig meget. "There is a crack in everything, that's how the light gets in" (Leonard Cohen).

Tirsdag d. 26. december: Det er 2. juledag og julefreden har sænket sig. "BIP"- så kommer den sms som jeg har ventet på i hvert sekund af juleferien - frygtet - og inderst inde håbet, at den aldrig ville komme. Gitte er sovet ind. Tiden går helt i stå for en stund. En nat drømmer jeg, at jeg kører en kæmpe stor lastbil på en vej af sand. Lastbilen slingrer og skrider i det løse sand. Jeg ved ikke, om jeg kan styre den igennem sandet, uden at den vælter. Jeg kommer til en bakke i en skov. Bakken bliver mere og mere stejl. Jeg må ud og skubbe lastbilen resten af vejen op til toppen.

Fredag d. 30. december: Vi sender et ekstra Fredagsbrev ud om mindehøjtidelighed og bisættelse. Normalt kommer vores Fredagsbrev via Facebook ud til 1000. Dette Fredagsbrev bliver delt og kommer ud til 10.000 mennesker.

Hvordan laver vi en mindehøjtidelighed på Århus Friskole? Hvordan laver vi det så børn på 5 år kan være med? Skal vi synge salmer eller glade friskolesange? Kan jeg gennemføre at holde en tale for 250 berørte børn og voksne, når jeg også selv er berørt?

Tirsdag d. 3. januar 2017: Første dag efter juleferien. I den 1.time er klasselæreren sammen med deres klasse og en anden. De fortæller om Gitte - sygdom, sorg og savn - tilpasset aldersgrupperne. Kl. 10 er der mindehøjtidelighed i salen. Tine Lind og Marianne - Gittes veninder – laver et fint alter med en smuk dug, lys, billeder af Gitte og blomster i pangfarver. Vi synger smukke friskolesange. Jeg holder tale og Jeppe holder en berørende tale. Efter Gittes ønske synger vi Bob Marleys: "Everything's gonna be all right". Til sidst sender vi balloner op udenfor og 9. klasse spiller Kærlighedstemaet. Tårerne triller.

Lørdag d. 7. januar: Der er bisættelse fra Ormslev Kirke. Hele kirken og kirkegården er fuld af mennesker. Bagefter er der afskedsparty på Århus Friskole. I invitationen står der, at det var en fest at kende Gitte, så det skal være en fest at tage afsked med hende. Det var Gittes ønske, at vi alle skal skåle i Cava. Gittes familie har pyntet salen på skolen med Gittes malerier i pangfarver og lavet en fotocollage af Gitte i et stort hjerte, hvor kanten er kyssebilleder. Dagen igennem valfarter hundredevis af mennesker til skolen med hjemmebagte boller og kager. Alle der vil og kan, hjælper, når de kan. Det er meget stærkt at opleve, hvordan Århus Friskole er en del af stort og forgrenet fællesskab, som rækker langt ud over de mennesker, som har deres daglige gang på skolen lige nu. Jeppe holder en rørende åben og ærlig tale om Gittes sygdomsforløb, den sidste tid, hendes sidste ord, hvordan de selv har bygget kisten, og hvad hun har skrevet til dem i breve, som de har fundet. Det er stort, stærkt og smukt at kunne gå helet fra et afskedsparty for en 48-årig mor med pangfarver på nethinden, hjertet fyldt af kærlighed og et budskab om at nyde livet, mens du har det.

Søndag d. 12. marts 2017: Det er dejligt, at Jeppe nu er tilbage på skolen. Vi er ved at være landet. Det har været et meget anderledes og lærerigt skoleår. Andre problemer er skrumpet. I smerten og sorgen er vi kommet tættere på hinanden og blevet styrket med en ny kraft. Det har været en svær tid, men ikke **for** svær, fordi vi har haft hinanden. Jeg har måttet trække på uendelige ukendte kræfter i mig selv, som jeg ikke anede, at jeg havde. På forunderlig vis er jeg dybt taknemmelig. Vi er en skole, som har "glæde" som del af vores formål. Det er stærkt at opleve, at glæde og sorg går så fint hånd i hånd. Døden er en del af livet - også på en skole for børn.

Gitte blev ansat på Århus Friskole som lærer i 1994. Hun har været på Århus Friskole i 22 år. Hun har primært været lærer i de store klasser, som klasselærer, dansk- og tysklærer og billedkunstlærer. Hun har været med på 8. klasses-ture til bl.a. Virgin Islands og Sydafrika. Gitte var gift med Jeppe, som også er lærer på skolen. Tilsammen har de seks børn, og sammen har de en søn på skolen. I sommers fik Gitte konstateret uhelbredelig kræft. Gitte døde 2. juledag 2016.

ÅF som familie

Af Jeppe

Jeg har haft et meget rodet og uforudsigeligt skoleår på Århus Friskole i 2016/17.

I ved alle sammen, at min dejlige kvinde og kollega på ÅF, Gitte, fik konstateret kræft i juni sidste år, og det medførte en masse forandringer i vores familie, selvfølgelig, men også på Århus Friskole.

Jeg kan skrive og fortælle mange og lange historier om det forløb, vi, som familie har haft siden den junidag, hvor vi fik at vide, at Gitte havde uhelbredelig kræft, og til Gittes død d. 26/12-16, og videre til nu i dag, hvor vi som familie står forandrede, klogere, stærkere og mere fortvivlede end før, men det må blive når vi ses tilfældigt eller planlagt i fremtiden. For dette er Pædagogisk Rapport, som i år hedder noget andet, som jeg p.t. har glemt. Pædagogisk Rapport handler traditionelt om, hvad der har rørt sig på skolen i det forløbne skoleår blandt børn og voksne, og det skal mit indlæg også forsøge at gøre – måske mere fremadrettet end bagudskuende.

Gittes sygdom og død har forandret os som personalegruppe og børneflokk – det vil jeg forsøge at beskrive for jer.

Jeg har altid tænkt, at vi på ÅF lærte børn, forældre og ansatte noget andet end man kan få på mange andre skoler, men jeg havde ikke forventet den enorme opbakning til Gitte, mig og mine børn, som jeg har oplevet og til stadighed oplever fra børn, tidligere elever, forældre og tidligere ansatte og ansatte på skolen. Det har været helt overvældende på den gode måde - hele tiden.

Opmærksomheden spænder vidt fra kærlige blikke fra mennesker, der kan mærke vores sorg i sig selv, over lange snakke om liv og død og hvad det betyder, at være til stede i nuet og leve livet godt på den måde, at man får gjort de ting, man synes er vigtige i stedet for bare at tænke på dem som fremtidige fatamorganaer, som måske bliver ført ud i livet engang. Videre til at tale om, hvor vigtig kærligheden er i vores liv, det at være til stede for dem vi elsker og holder af, til de rent praktiske hjælpere, der tilbyder at lave mad, ordne vores have, rydde op i mit hus, passe mine børn, tage os med på ture i sommerhus, svømmehal, løbeture – ”Jeppe, bare sig til, så kommer vi – så er vi der!”

Det er for vildt! - Og symbol på en helt utrolig kraft og kærlighed til hinanden.

Hvordan er skolen forandret? Jeg tror, der skete noget i forløbet, som ændrede skolen – det at der for første gang i ÅFs historie var en levende person, der havde sin daglige gang på skolen, som blev alvorligt syg. At både Gitte, jeg og vores søn Albert har en stor del af vores liv på skolen, påvirkede alle på mange planer – her var der pludselig en lærer, som var meget syg, og en anden lærer – hendes mand og vores børns dejlige lærer (Ja – undskyld, men jeg føler mig virkelig elsket) og deres søn, som var kastet ud i et kaos om liv og død – det berørte og berører alle, børn som voksne. Og det sætter ligesom tingene i perspektiv – for det første, åbner det for alle de børn og voksne, der har mistet eller har haft alvorlig sygdom

tæt inde på livet – det er pludseligt tilladt at have erfaringer med den slags – sorg - , og man kan tale åbent om det i klasserne, fordi det ikke er ens egen sag, der i første omgang er tale om. Man kan i stedet sige : ”Det kender jeg godt, fordi min farmor var alvorligt syg og døde.....”

(Næsten) alle familier har en historie, der handler om at miste en man har kær. Derfor er det så underligt, at det er svært at tale om – døden.

Vi burde være åbne overfor, at det er en mulighed, at vi dør af livet, det er nok det sikreste bet, man kan satse på, hvis man er gambler. Men dansk kultur fornægter, langt hen ad vejen, at det er en mulighed – og her er det, at ÅF’s kultur adskiller sig fra så mange andre.

Vi har en ”Ja”-kultur på skolen, som viser sin store styrke i situationer som denne. Det resulterede i, at en masse hænder blev rakt frem i vores retning. Da Gitte ikke startede som klasselærer i 6. klasse efter sommerferien, modtog hun til gengæld en mængde breve fra børnene i 6. og breve fra forældre og kollegaer med blomster og små gaver – i den tid var vores hus fuld af blomsterbuketter hele tiden. Brevene indeholdt ønsker om, at Gitte snart blev rask, og at alle glædede sig til, at hun kom tilbage. Opmuntrende breve fulde af håb, som gjorde os glade og hjalp os, fordi der var så mange, der tænkte på os – ÅF-familien slog til og understøttede os på den bedste måde, folk bød ind med, hvad de kunne. Jeg var på arbejde fra sommerferien til sidst i november, hvor jeg blev nødt til at søge plejeorlov, fordi Gitte blev syg for alvor af kræften, og vi havde aftalt, at jeg skulle passe hende hjemme i vores hus, så vores børn kunne være sammen med hende gennem hele forløbet, og vi stadig kunne fungere som familie. I den periode tog vi et par gange ud på skolen, for at Gitte kunne sig hej til kolleger og sin klasse, og hver gang blev vi omringet af børn, som glade kom og ville vide, hvornår hun kom tilbage – ”Kommer du snart?”

Det var helt klart, at det lå dem på sinde, at hun skulle tilbage i folden rask, og at hun var savnet. Det er jo en meget klar kærlighedserklæring, som man bliver styrket af. Så selvom det på en måde var hårdt at komme på skolen, var det også en påfyldning af ønsked: Kom nu, vær som du plejer – vi savner hverdagen sammen med dig, og trygheden der ligger i den, bliv nu rask og kom tilbage! Gitte blev hurtigt svagere i løbet af december, vi fik ofte besøg af kolleger og venner blandt forældrene på ÅF gennem december, jeg fik den sødeste og mest rørende julekalender fra min 9.klasse, hvor hver enkelt elev havde skrevet noget til mig for hver eneste dag i december – en anderledes julekalender. Nogen breve indeholdt små gaver – en magisk helbredende krystal, en cd med svedbanken til at opmuntre os, fordi en af ungerne havde lagt mærke til, at jeg synes, den var sjov på vores Ghanatur, pebernødder selvfølgelig og de mest rørende breve fra dem, hvor de skrev ting til mig, som rørte mig til tårer. Jeg plejer at have mosaikværksted i juleværkstederne, men kunne ikke i år – det betød så bare, at der var et par fra min 9.klasse der bestemte sig for at stå for det, for der SKULLE være mosaikværksted!! Endnu en kæmpe opbakning og tilkendegivelse af, at det vi står for og gør på skolen betyder meget. De blev

bakket op af en forælder, som straks hoppede på projektet – Det er stort at opleve opbakning på den måde.

– Gitte holdt julefrokost hjemme for sine kvindelige kolleger og veninder kort før jul. Jeg passede hende hjemme, indtil hun døde den 26/12 – så væltede vores lille familie, bogstaveligt talt.

Vi byggede selv kisten til Gitte herhjemme, mine børn og jeg sammen med vores familie, brødre, søstre, sønner, døtre, svigerinder og svoger, selv Roses kæreste og en enkelt af Gittes veninder var med i den proces – alt imens lå Gitte i vores seng iklædt den smukkeste kjole og de rødeste lakerede negle, som Rose havde givet hende efter hendes død. Omgivet af stearinlys i to døgn, så alle havde rigelig tid til at sidde og tage afsked og fortælle vigtige ting til hende, inden hun skulle lægges i kisten.

Så kommer første skoledag efter juleferien, og Marie Skoleleder har sammen med de andre ansatte på ÅF bestemt, at alle børn og voksne skal mødes i salen efter den første time til orientering og tid til at sørge. Jeg blir orienteret om arrangementet og insisterer på også at være der og få lov til at holde en tale til alle. Det må jeg selvfølgelig gerne – ÅF "Ja-kultur".

Det er et smukt og svært arrangement – m. musik og fællessang, billeder af Gitte og blomster på et lille "Alter". Salen fyldt af børn og en del forældre udover alle ansatte. Alle er fuldt ud koncentrerede og opmærksomme – de ved godt, at det her er alvorligt, og de føler alle sammen stemningen. Familien rykker sammen, når tingene bliver svære.

Jeg står op ad væggen sammen med Albert, Alberts storesøster Olli, som er med for at tage sig af ham, eller gå ud med ham, hvis det bliver for overvældende.

Albert står og gemmer sig lidt bag os. Han har ikke haft lyst til at komme med hen til arrangementet, det er første gang efter hans mors død, at han skal se sine klassekammerater, og han er nervøs. Jeg har tvunget ham med, fordi jeg ved, det bliver godt for ham. Jeg har i forvejen ringet til Hans Martin, som er klasselærer for Albert, og aftalt, at når vi kommer ind og står i salen, vil jeg gerne have at 5.kls drenge kommer op og står sammen m. Albert – for at støtte ham. Så da vi kommer ind, er de parate, de står og venter opmærksomt, 5.kl drengene, og jeg vinker dem hen til os, da jeg ser dem. De kommer med det samme og stiller sig tæt omkring Albert – alvorlige, men de er der for ham.

Efter musik og Maries tale bliver det min tur. Det vigtigste for mig er, at de alle skal vide, hvordan vi har det hjemme – at det er hårdt og uvirkeligt, men at vi også er stærke og klarer den. At der er et håb frem i tiden, selvom vi har mistet Gitte. Det er også vigtigt for mig, at Albert hører, hvad jeg siger til alle, så han er en smule fritaget for at skulle forklare sig overfor bekymrede kammerater, der er nysgerrige for at vide, hvordan han har det – især her i starten, hvor interessen for os er nærmest overvældende. Det går godt, min tale rammer dem, flere græder, og der er helt stille i salen. Selv de "vilde" drenge og piger, som normalt skal tysses på, når der er samling i salen, er helt stille og med. Jeg tror faktisk, at de klapper, da jeg er færdig.

Total opbakning....Vi får mange knusere.

En lille uge senere er der bisættelse fra Ormslev Kirke og efterfølgende afskedsfest for Gitte på skolen. I løbet af ugen op til får jeg mange henvendelser fra naboer, børn, forældre og ansatte på ÅF – familien slår til igen. Det drejer sig om, at de gerne vil hjælpe til ved Gittes afskedsfest – jeg fortæller folk, at jeg ikke har det forkromede overblik, men at de gerne må byde ind, med det de kan.

Det er første gang i skolens historie, at der holdes en begravelsesfest på skolen.

Der er ingen forudgående traditioner på dette område – heldigvis.

Min 9.klasse kommer og stiller musikscene op sammen m. Johan – ansatte på skolen står for at arrangere alt, der har med spisning at gøre, snacks, kager frugt. Et utal af forældre og børn bager ekstra kager. Smukke lækre kager.....

Det bliver en god fest, sørgelig, smuk, men med masser af smil trods alt. Der var over 400 mennesker i kirken og over 450 mennesker til afskedsfest på skolen, og ikke alle var gengangere.

I tiden siden er familien – altså ÅF-familien, stadig virksom og aktiv. Jeg bliver mødt af mennesker, børn som voksne, der til stadighed er interesseret i, hvordan det går for os.

Jeg er startet på ÅF efter vinterferien igen – i et skema som kaldes fuld tid. Det betyder i praksis, at jeg er på skolen i de timer, der svarer til fuld tid, men ÅF-familien har igen sørget for at holde hånden under mig – jeg underviser i 9 timer som dobbeltlærer, hvilket betyder, at de andre forbereder undervisningen, og at jeg reelt er andenlærer/hjælperlærer i de timer. Det er en skånsom måde at vende tilbage til hverdagen på.

Stemningen på skolen er mere åben, omsorgsfuld og kærlig, end jeg har oplevet den i de 22 år, jeg snart har arbejdet her. Det er som om ting er blevet sat i perspektiv for os alle, såvel voksne som børn. Vi taler åbent om sorg og det at miste, at døden er en del af livet – jeg ved, at det emne har været oppe i mange, hvis ikke alle klasser. På den måde har vi brugt en sørgelig begivenhed til fremadrettet at blive stærkere. Jeg er ikke sikker på, at den proces kunne have foregået på en anden skole – men jeg vil håbe det.

Tak til alle jer der bød ind og stadig gør det.

Den sidste figur Gitte lavede – "familie"

Hvad test og afgangsprøver ikke kan måle

Af Tine Patsche Lind

Dannelsesrejsen

Århus Friskole har en lang og stolt tradition for at tage ud i verden og møde andre kulturer og folkeslag. Det er vel en slags mellemfolkelig dannelse vores unge mennesker starter på denne rejse. Måske de kommer hjem med en forståelse *for* andre menneskers levevis og levevilkår. Måske der i mødet skabes grobund for noget medfølelse og empati med folk, der ikke nødvendigvis deler de samme værdier som en selv. Måske rejsen sætter perspektiv på det liv, man har derhjemme, så den selvcentring, det er naturligt at have i den alder, ikke bliver helt så udtalt. At der bliver mere *vi* og mindre *jeg*.

Jeg har desværre ikke endnu været med, men jeg har oplevet – både som forælder og som ansat på skolen, hvordan flere er kommet hjem med en anden ydmyghed overfor de ting, der er dem givet. Og meget vigtigt: En (for)undren over den glæde og gæstfrihed, de møder blandt verdens fattige.

Ens eget liv og materialismen bliver sat i perspektiv.

Jeg tror, at i mødet med verden – og i mødet med livet - er det vigtigt at kende til sig selv, egne grænser, udfordringer og forcer. Der er mange måder at arbejde med det på. Men her følger lidt om nogle temaer, der har optaget mig i år i mit arbejde med børnene i 4. klasse.

Livsduelighed

Den Danske Ordbog beskriver livsduelighed som " Med styrke eller evner til at leve, fungere eller udvikle sig." Se også *livskraftig*.

Livsduelighed er mange ting; det er en forholden sig til demokrati og samfund, det er medmenneskelighed, det er at sætte spørgsmålstejn ved det eksisterende og at turde forholde sig kritisk. Det er relationen mellem mennesker, hvordan vi forstår os selv og ser os selv i samspillet med hinanden. Det er at tage stilling og arbejde med begreberne moral og etik.

Det er at stille spørgsmål til den ikke-rationelle del af tilværelsen.

Måske vi skal prioritere livsfilosofi og etik noget mere på skemaet? I livsfilosofi er omdrejningspunktet *det gode liv*. Hvad er et godt liv? Det er også at kunne diskutere grundlæggende tilværelsesspørgsmål, at kunne reflektere over etiske principper. En forholden sig nysgerrigt til ens egen eksistens, de mellemmenneskelige relationer og omverden.

I klassen har vi fx snakket om venskab. Hvad er venskab? Hvad gør en god ven? Hvad gør en ven ikke? Hvordan beskriver man et venskab? Vi har snakket om lykke og retfærdighed. Jeg prøver at vise børnene, at det er en god ting at forholde sig nysgerrigt til tingene. At stille spørgsmål til hinanden. Og at kunne lytte. De er gode til det. Og finder ud af, at de egentlig er meget enige om mange ting.

Vi er i en tid, hvor meningsløse og forfærdelige ting sker for øjnene af os, hvor vi voksne skal gøre os umage og tydelige og vise vejen og indgyde tro og håb i børnene. Vi skal lade børnene vide, at selvom verden kan være barsk, er livet det smukkeste, der er os givet, og vi skal passe på det liv, vi har.

Vi mistede vores dejlige og dygtige Gitte i julen - for mig var hun også en kær veninde. Gitte skrev til flere af os, da hun var syg: Husk nu at leve det liv.

Gitte gav mig styrke, fordi hun var så stærk og modig, nærværende og kærlig, fordi hun var det rummende og samlende menneske, som hun var. Gitte turde tale om det, der var svært, og samtidig formåede hun at fokusere på alt det andet dejlige i hendes liv.

Gitte og Jeppes åbenhed omkring Gittes sygdomsforløb - og senere Jeppes måde at møde os andre på efter Gittes død har sat spor i mange af os. Det har gjort dybt indtryk.

I min klasse fortalte Ingrid og jeg om Gittes død efter ferien. Vi fortalte om de dejlige oplevelser, vi havde haft med Gitte. Om alt det hun var så dygtig til, og om alle de ting

hun brændte for. Så satte vi ord på sorgen og tabet. Så bød børnene ind med deres egne erfaringer med døden og tabet samt deres refleksioner over, hvad der sker med et menneske efter døden. Til sidst var fokus på livet og alt det, som livet også er. At vise børnene, at vi kan tale om det, der gør ondt og tale åbent om de svære ting, er ligeså vigtigt som at kunne vise dem glæden ved musikken og lysten til fester, som er en stor del af friskolen. Livet forpligtiger os som mennesker. Lad os give børnene det med i bagagen.

Digital dannelse

Jeg stødte på *digital dannelse* i mit arbejde med børnene omkring deres virke på de sociale medier. Et medie hvor billeder bliver *liket*, uden at man nødvendigvis kender konteksten.

De sociale medier udfordrer børnene, og de kan have svært ved at kende grænserne for, hvad der er rigtigt og forkert. I min klasse har vi arbejdet med forskellige dilemmaer, man kan komme ud for som barn/ung, når man bevæger sig rundt i den digitale verden. Følgende eksempel er taget fra materialesamlingen fra Uge sex som tilbyder gratis forløb og aktiviteter til sundheds- og sexual-undervisningen i skolen:

Rabia har oprettet en profil på Facebook. Hun har lagt et billede ud af sig selv, hvor hun har en ny top på. En af Rabias Facebook-venner skriver som en kommentar til billedet: 'Du er fucking klam og billig.' Hvad skal Rabia gøre?

1. Rabia skal skrive til sin Facebook-ven, at hun ikke synes, det er okay at kommentere billedet på den måde
2. Rabia skal fjerne billedet
3. Rabia skal ignorere kommentaren
4. Andre muligheder

Klassen inddeles i 4 grupper, hvor hver gruppe skal argumentere for et af udsagnene. Det giver mange spændende og overraskende input, og klassen er meget optaget af det. Jeg tror, de bærer det med sig.

Personlige grænser

Jeg har også arbejdet med børnenes personlige grænser. Vores grænser er forskellige, og jeg oplever, at flere børn kan have svært ved at sige fra i pressede situationer - i grænselandet. De fleste har oplevet grænseoverskridende adfærd – både fra voksne og børn - og jeg har fået mange ærlige og personlige mandagsopgaver, der beskriver forskellige hændelser. Nogle af eksemplerne har jeg brugt og lavet forumteater ud fra, hvor jeg har spillet den grænseoverskridende, og børnene har været medspillere. Vi har efterfølgende diskuteret, hvad, der kunne være gjort anderledes, og hvor man skulle have sagt fra. Og ikke mindst hvorfor, det er så svært at sige fra.

Jeg har gjort mig umage med at fortælle børnene, at det altid er okay at sige fra, når noget mærkes forkert i kroppen, fx i form af hjertebanken, sved, nervøsitet eller måske bare en fornemmelse af, at noget ikke er ok. Jeg er også kommet med eksempler fra mit eget liv.

Jeg er glad for og stolt over, at være på en skole, hvor børnene bliver konfronteret med så meget andet end bare fag-faglige fag. At man ud af et skoleliv på ti år bruger 2,5 år på så meget andet end at sidde i et klasselokale. Et sted hvor lejr, 8. klassestur, musical, cirkus, animation og meget andet fylder skemaet ud i perioder. At vi er et sted, hvor de vigtige snakke og relationsarbejdet vægtes højt. Et sted, hvor jeg oplever børnene tager ejerskab over et show eller en musical. Et sted, hvor børn ikke er nervøse, når de går ind på et lærerværelse for at hente den voksen, de har brug for. Et sted, hvor jeg kan få lov at vise, hvem jeg er som menneske. Jeg vil gerne vise børnene, at man kan tale åbent om mange ting, og at man gerne må være sårbar i perioder og danse vildt meget i andre perioder.

Det er ikke-målbare ting, der er ingen karakterer eller test, der kan bruges her.

Jeg tror på, at rejsen ud i verden og ind i sindet, arbejdet med den ikke-rationelle del af tilværelsen, refleksioner over etiske principper og moralsk praksis mellem mennesker er meget vigtige prioriteringer i skolen. Ligeledes skal der være en åbenhed og et rum i klassen til at kunne tale om de svære ting og glædes over de smukke ting. Man skal lære at turde sige nej, når grænsen er nået, øve sig i at forholde sig nysgerrigt til tilværelsen og hinanden, og så der skal være en ordentlighed – også i den digitale kommunikationen - mellem mennesker. Det og meget meget mere er med til at gøre vores børn til livsduelige og livskraftige mennesker.

ÅRHUS FRISKOLE KAOS ELLER STRUKTUR?

Af Mikkel Falk

Jeg blev spurgt om jeg vil skrive noget om Århus Friskole, omhandlende min oplevelse af skolen som underviser og min skolegang på friskolen. Jeg svarede hurtigt ja, da friskolen har haft en stor betydning for min opvækst og liv. Jeg gik på Århus Friskole i perioden 1986-1996, i ti år dannede "Friskolen" rammen for min udvikling og læring.

Min tid som elev på friskolen var, som jeg husker det, præget af masser af kreativitet og "gang i den": Vi lavede musicals, spillede musik til høstival og fastelavn, tog på lejr, tog afsted med forestillinger for at optræde rundt om i landet, fandt på lege i skolegården, byggede huse i Grumserup, spillede four-square og fodbold, byggede på knallerter og crossere, som vi fræseede rundt på oppe på knallertbanen, fandt på sange om de langtidsledige, som var ansatte i job som "madfar" og "madmor" i grupperne, container-roderi, vi byggede vores egne instrumenter, lavede sodavand og krudtpapir, og i skolebladet kunne man læse historier, vi selv havde skrevet og tegnet, 8.klassesturen - men mest af alt så glædede jeg mig til at komme i skole.

Hver dag!

Lærerne kunne vi overtale til at ændre timerne til noget, vi havde lyst til, hvis vi altså kunne argumentere for, at der var noget skolefaglig læring i det; f.eks. four-square med tabeller i matematik osv. Vi havde derfor en god motivation for at være aktivt deltagende i timerne. Hvis vi ville have indflydelse på timernes indhold, måtte vi finde på og være kreative. Problemet var bare, at vi ikke kunne kvalificere vores faglige læring uden input fra vores lærer. I min klasse kunne vi godt lide at diskutere med lærerne, og når ting var til forhandling, skabte det ofte meget uro og kaos. Dette og andre ting medførte, at jeg personligt var bagefter, da jeg skulle på HF eller gymnasiet.

Jeg tog derfor på efterskole i 10.klasse. Trods den manglende faglighed fik jeg noget andet med fra "Friskolen". På efterskolen fandt jeg det meget naturligt at snakke lige meget med lærere såvel som elever, køkkenpersonale og forstander uden at tænke over, om der hér var nogen forskel på, hvordan man møder andre. Jeg mødte "det nye", sådan som jeg var. Jeg kan huske, jeg

undrede mig over, hvordan andre elever kunne have et distanceret forhold til deres lærer, med et blik, hvor man ikke kunne bruge lærerne til andet end faglig læring. Det var lærerigt for mig at komme på efterskole og derigennem kunne perspektivere min skolegang på "Friskolen". Nogle ting var nye for mine skolekammerater, som jeg allerede havde lært: På efterskolen skulle vi gøre rent, rydde op på fællesarealer og værelset, pligter, som jeg allerede havde lært på friskolen Medbestemmelse og indflydelse på egen læring var også temaer, jeg havde mødt på friskolen. Skolegangen på friskolen har modnet mig på andre måder, så jeg alligevel var klar til at møde verden. Jeg kunne møde verden som mig.

DE TRE VIGTIGSTE EGENSKABER JEG HAR FÅET MED FRA FRISKOLEN:

Marie-skoleleder spurgte, om jeg kunne nævne de tre vigtigste ting friskolen har at byde på? Her er mit svar:

- **Gode relationer mellem elev og lærer**
De gode relationer, skaber en tryk hverdag, hvor både børn og voksne har tid, respekt og forståelse for hinanden.
- **En stærk struktur**
Strukturen ligger i de tilbagevendende årlige begivenheder og traditioner: Lejrture, Møgelø, høstival, fastelavn, 8.klassestur samt den struktur de tre grupper: Gul, Rød og Blå praktiserer. Hver gruppe har ansvarsområder, de særligt skal tage sig af i hverdagen.
- **Optræde med musik**
Musik, her er barnet udøvende musisk samt aktivt lyttende. Det er særligt vigtig for et barns opvækst i forhold til barnets identitetsdannelse, at få prøvet sig selv af i forskellige roller. Her har friskolen i kraft af den faste struktur givet plads til, at børn får forskellige arenaer, hvor de kan prøve at optræde for hinanden og andre. Lige så vigtigt er det, at børnene er publikummer for hinanden. Den feedback, børn på friskolen giver hinanden, barn til barn, klasse til klasse - og den feedback, de får på deres optræden, er med til at skabe børnenes selv og deres skolekammerater samt hele skolen. Det at optræde for hinanden skaber en stærk identitet.

Nu her, i anden omgang som underviser på friskolen, vil jeg konkludere, at det at dannes hen imod sig selv er en livslang proces, og på friskolen får du et forspring. Når man lyttes til som menneske samt oplever, at ens ideer og meninger har værdi, øges selvværdet og ligeværdigheden giver mening. Et sted, hvor mennesker og meninger mødes, vil der opstå kaos - på friskolen giver kaos bare mening.

Trivselsgrupper – Når børn reflekterer sammen

Af Lars Jacobsen, pædagog.

Det er en septemberdag i 2016, og jeg skal afholde pigemøde med 8 piger fra 4. klasse. Det gør vi en gang imellem, vi kommer ofte vidt omkring, og temaerne er som regel meget forskellige. Men denne dag var anderledes, en pige havde det svært og ville ikke rigtig snakke om det. Det virkede som om nogle vidste, hvad det handlede om og andre ikke. Jeg forsøgte med alle mine pædagogiske evner at få hul på snakken og få pigen til at lette sit hjerte, men uden held.

Så skete der noget interessant, en pige foreslog, at vi tog en runde, hvor vi fortalte om en gang vi havde været kede af det, men ikke havde lyst til at snakke med nogen om det. Pigerne skulle kun byde ind, hvis de havde lyst og ellers bare lytte. Efter 4 piger havde fortalt om deres oplevelser og alle havde lyttet intenst, rakte den tavse pige hånden op og sagde "jeg vil kun sige det hvis vi ikke behøver at snakke om det". Det lød et lettelsens suk i pigegruppen og flere sagde i munden på hinanden...SELVFLØGELIG.

Selv om der er mange interessante ting i ovenstående eksempel, synes jeg især pigernes evne til at reflektere over hinandens historier, og den tavse piges fokus på at lytte/fortælle og lade sit hjerte og sine tanker uden nødvendigvis nogen respons er yderst interessant. Jeg tror vi alt for ofte som både forældre, lærer og pædagoger byder ind med omsorg, forståelse og løsninger, når børn fortæller om deres oplevelser eller tanker.

Det gav mig lysten til at starte trivselsgrupper op på Århus Friskole. Grupper hvor børn med sorg, skilsmisse, lavt selvværd kan fortælle og lytte til hinandens oplevelser.

I december startede jeg så de to første prøvegrupper op. Den ene gruppe med 5 piger fra femte klasse, der alle havde oplevet, at deres forældre var gået fra hinanden. Der opstod hurtig en enorm respekt og fortrolighed i rummet, og pigernes historier og oplevelser udviklede sig langsomt fra møde til møde. En sætning som ofte blev brugt, og som måske beskriver bedre end noget andet, hvorfor disse snakke er gode, var..... " *det kender jeg godt*". Det giver en fornemmelse af, at nogen er i samme båd, og nogen giver sig tid til at lytte.

Efter nogle gange spurgte jeg pigerne, om de kunne forestille sig at fortælle nogle generelle ting omkring skilsmisse til de mindre årgange. Det ville de meget gerne, og vi aftalte en dag med 1. klasse, hvor pigerne skulle fortælle om skilsmisse generelt, og vi skulle lave et par øvelser. Det viste sig, at pigerne allermest havde lyst til at fortælle deres egen historie, og hvad der for dem er svært. Den ærlighed og åbenhed betød, at pigerne tryllebandt 20 første klasses elever i over 30 min, og at der efterfølgende blev stillet masser af personlige spørgsmål.

Pigernes samtaler i gruppen og deres historier i første klasse viser, hvor magisk det bliver, når børn reflekter sammen uden alt for megen indblanding af voksne.

Citat fra Selvhjælp Silkeborg som har stor erfaring med trivselsgrupper:

" Børnene og de unge er eksperter på deres eget liv. Derfor ligger succesen med trivselsgrupper primært i de ressourcer, eleverne finder ud af, de selv har. Når de lytter opmærksomt til hinanden, når de spejler sig i hinandens historier, når de udveksler gode råd, og når de opdager, at andre har lignende tanker og følelser, så giver de hinanden den bedste hjælp, de kan få. "

Herunder er en beskrivelse af tanker og rammer for de enkelte grupper og den beskrivelse, som er sendt ud til forældrene.

Hvad er en trivselsgruppe ?

Det er et godt sted at være, hvis barnet har brug for at tale med jævnaldrende om forskellige ting, der er svære som: skilsmisse, selvværd, mobning eller sorg. Her kan de sætte ord på deres tanker og følelser for at blive klogere på deres egen situation og deres handlemuligheder. De kan lytte til deres kammeraters historier og opleve, at de har ting til fælles. Det er et trygt fællesskab, hvor der både er plads til alvor og sjov.

Hvad laver vi i trivselsgrupperne ?

Vi taler og laver ting **sammen**; hver gang har sit tema og omdrejningspunktet kan være, dramaøvelser, samtale, tegninger, historier, massage, meditation, film eller musik. Gennem de forskellige virkemidler mærker vi på egen krop, hvad dagens tema gør ved os.

Vi vil også i nogle af grupperne gå på besøg i klasserne og sætte fokus på gruppens emne.

Hvorfor trivselsgrupper ?

Børn og unge der trives i skolen, klarer sig bedre socialt og fagligt. Det kan være svært at samle sig om læringen og det sociale fællesskab, hvis der er oplevelser, tanker, følelser og bekymringer, der fylder for meget. Derfor tilbyder vi i trivselsgruppen, at børnene kan få mulighed for at sætte ord på deres situation. De kan hjælpe hinanden med at afklare dilemmaer og opleve, at de ikke er alene i verden. Få en forståelse af hvad der må/skal accepteres, og hvad der kan ændres.

Etik og tavshedspligt

Vi tilbyder børnene et fortroligt rum, som gerne skulle blive til et fristed, hvor det de fortæller ikke bliver fortalt videre uden børnenes tilladelse. Da børn er forskellige, vil nogle sikkert få brug for at få tingene vendt derhjemme, og det kan være både fint og godt. Vi beder jeg blot om at støtte jeres barn i at bevare fortroligheden i forhold til andre børn. Hvis jeres barn taler over sig, er I underlagt samme tavshedspligt som os og kan derfor ikke bringe jeres barns beretning om andre børn videre.

Hvem, hvor og hvor meget

Det bliver i første omgang Lars Jacobsen, pædagog fra SFO og inklusionsmedarbejder, der starter grupperne op. Grupperne kommer til at mødes i både skolens og SFOens åbningstid og vil vare ca. 1 time/lektion.

Et forløb strækker sig som udgangspunkt over otte gange. Vi tilstræber at mødes en gang om ugen eller hver 14. dag. Som forældre bliver I kontaktet og giver jeres samtykke, hvis jeres barn ønskes med.

5. klasse pige på ÅF:

"Jeg synes, det har været godt i trivselsgruppen, fordi vi har kunnet hjælpe hinanden, og vi har kunnet snakke om os selv, og hvordan det er for mig".

Mobilfri-zone i Rød

Af Marianne Gaardsted

De fleste elsker deres mobil - og den fylder ret meget i by/hjem/skolebilledet. Børnene siger ja tak til mobilen døgnet rundt - og vi voksne siger ja tak til vores egen mobil døgnet rundt - men nej tak til at børnene har den hele tiden.

Der opstår sociale fællesskaber rundt om mobilen med serier og chat. Der laves film, spilles spil, høres musik og hygges gevaldigt meget.

Mange hiver den også frem i pauserne, som en helt automatiseret bevægelse, når timen er slut.

Vi bruger den nogle gange i undervisningen til opslag, søgning, lektier, musik og andre "fornuftige" ting, men vi vil gerne have de laver noget andet i frikvartererne.

Vi vil ikke ha' de sidder klistret til skærmen i alle pauser - vi vil, de skal være sammen - uden skærm.

Det er svært for nogle børn.

De søger pauser ved at sætte sig med mobilen. De gemmer deres usikkerhed ved at hive mobilen frem. De dulmer måske deres ensomhed.

Problematikker, der sikkert altid har været til stede, men nu har de mobilen som sikkerhedszone.

Skal vi fratage dem den mulighed?

Det gør vi i hvert fald lige nu på Århus Friskole, der er mobilfrizone. Vi gør det med et håb om, at der opstår nogle andre fællesskaber end skærm. Med et håb om at de børn, der ikke kan se andre muligheder end skærmen, når de har pause, kommer til at kede sig så meget, at de finder på noget andet at lave.

Måske lykkes det.

Jeg oplever børn, der gemmer sig og gør det, vi forsøger at undgå, alligevel.

Jeg oplever børn, der har nogle rigtige trælse pauser, der ikke giver energi til næste time.

Måske bliver deres ensomhedsfølelse forstærket, fordi de ikke rigtig ved, hvad de skal sætte i stedet.

Så når vores bekymring for overforbrug af mobil bliver til et forbud, har det konsekvenser for nogle af børnene.

Et forbud kan være starten på at forholde sig til forbruget og hvilke konsekvenser det har, men det kan ikke stå alene.

Vi skal fortsat forsøge at finde kvalificerede alternativer, der giver alle børn gode pauser. Pauser, der giver dem energi og lyst til at lære videre, og hvor de har mulighed for at øve og udvikle deres sociale kompetencer.

Tysk på Århus Friskole 16 -17

Af Trine

Århus friskole er mit første job som nyuddannet og har givet mig en fantastisk indsigt i, hvordan en lilleskole fungerer, og hvordan jeg kan tænke tyskfaget ind i skolens pædagogiske sammenhæng. Den ting, der står allermest klart for mig, er relationen til eleverne. Relationen er god og tæt på en anderledes måde, end jeg har oplevet i min uddannelse og danner grundlag for en anden tilgang til tyskfaget.

Det er ingen hemmelighed, at tysk, både her og på andre skoler, kan have et dårligt ry og være et fag, mange børn ikke er særligt interesserede i. Det er et vilkår, man arbejder under men med den stærke relation og åbenhed, eleverne møder mig med, bliver denne udfordring væsentlig mindre.

Et trygt og godt klassemiljø

Et af mine mottoer, som de fleste elever i 6.-9. nok har hørt mig sige et par gange, er: respekt for den, der taler. Tysk er nyt og er ikke et sprog, eleverne hører så tit som engelsk. Derfor er mit ønske, at eleverne respekterer den, der taler og prøver sig frem. Sådan at man ikke bliver flov eller ender med ikke at turde udtrykke sig på tysk, selvom man ikke kan tale det perfekt. Derfor prøver jeg at få alle til at tale bare en lille smule i hver lektion, hvor det giver mening. Spørgerunden er et middel mod det mål, hvor alle skal stille og svare på et spørgsmål i en runde på klassen. Det kan være indenfor et bestemt emne eller valgfrit. Dermed får alle brugt deres stemme og er forhåbentlig mere tilbøjelig til at tale tysk senere i timen.

Musik i tyskundervisningen.

Emnet musik har været på årsplanen i 6.-9. årgang i løbet af efteråret. Her har vi arbejdet med at høre tysk musik, lave rim på tysk og lave egne sange. I 9. klasse har emnet handlet om klassisk musik, hvor Tyskland er hjemland for mange af de store komponister. Eleverne har også prøvet kræfter med at synge et klassisk tysk korværk. Da skolen har fokus på musikken, har det været oplagt at videretænke det ind i tysk. Det er en stor fornøjelse, at eleverne har meget musik på skemaet, og at de vil tage den med ind i tysk også.

Musik er et pædagogisk værktøj, der kan bruges til mange ting. Det gavner det sociale, binder forskellige mennesker og kulturer sammen og er i tysksammenhæng et glimrende redskab til at huske, lære og lege med det tyske sprog. I alle klasser synger vi for at huske, hvordan vi bøjer vigtige udsagnsord eller husker remser af vigtige ord. Vi kan i 9. klasse godt bruge en del minutter på at synge de nu fem sange, som de gerne skal kunne tage med sig videre fra skolen; haben, sein og de tre sange om forholdsord. Eleverne har lavet dem på en selvvalgt (men ikke selvlavet) melodi og har selv fået teksten til at passe.

Tysk i din hverdag

De fleste børn bruger ikke deres hverdag på at lytte til tysk musik, se tyske film eller læse tyske bøger. Derfor er det naturligvis ikke en del af deres hverdag på samme måde som engelsk. Det er en snak, jeg har taget med mange elever, som har været frustreret over, at tysk ikke er så "nemt" som engelsk. De to sprog er måske lige nemme, men adgang til tysk er ikke altid nemt. Gennem emner om tysk historie og tysk kultur, kan de opleve et land med en særlig kultur og baggrund. Men dette gør ikke tysk til hverdag. Hvis man skal gøre tysk til hverdag, kan en indsprøjtning af tysk på spotify, netflix og andet være en vej frem. Det kan forhåbentlig gøre tyskundervisningen mere relevant, nem og interessant. Hvis hver tredje film på netflix og hver tiende sang på spotify er på

tysk, så bliver tysk ikke kun et **sprog**, man *skal* lære, men en spændende **kultur**, sproget giver adgang til.

drama i Rød gruppe arbejder vi med mod, nærvær, øjenkontakt, at lytte, at sige JA, at lave fejl, at elationen på scenen og i livet er kongen

Og man må også godt tegne på bordene

af Hans Martin

Her kunne godt være en lang indledning om klasserummet og børns udtryk og æstetik og overskuelighed, men den springer jeg lige over og siger; i min klasse må børnene godt tegne og skrive på bordene og skabene. Selvfølgelig må de det! Fordi de gør det! Det der er vigtigt i denne, og ca. alle andre lignende sager, er mere *hvad* de tegner og skriver. For selvfølgelig arbejder vi med god stil på dette område også. For det er jo det, det handler om: god stil! - med respekt og ansvar og rummelighed og alt det der. Så hvis skriblerierne tenderer mobning, eller hvis der ridses i borde eller andet.. Så griber vi ind. Det kan vi ikke have! Men kunst og skriblerier og "her bor jeg-statements" er velkomne – så længe de kan viskes ud igen..

At sætte bordpladerne fri er et aspekt af eksperimentet Århus Friskole; vi tror på, at det er bedre at sige ja end at sige nej! Vi ved, at børn har nøglen til deres egen sandhed og glæde og vækst, og vi synes, det er deres ret at afprøve den. Og hvis det ikke truer sundhed eller materiel, må de også gerne danse på bordene eller gå med bare tæer (og i fritterens badebassin om sommeren, bar røv), hvis det er det, der passer dem.

Så mens vi venter på mere børnekunst på skolen, er her lidt aktuel væg- og bordkunst af anonyme kunstnere fra Rød og Storegul – brug lidt tid på dem!

THE TROUBLE
IS WHEN YOU THINK
YOU HAVE TIME
- Buddha

IF YOU
CAN
DREAM
IT YOU
CAN
DO IT

4. klasse i klub

Af Anders Høegh – SFO pædagog.

Århus kommune vedtog med deres budgetforlig i april 2016 at fritidstilbuddet for 4.klasserne skulle flytte fra SFO til fritidsklub. Denne flytning vil træde i kraft fra august 2017. I hvert fald for "de kommunale"... Bestyrelsen på Århus Friskole har på deres møde 8/3 2017 truffet beslutning om at 'Århus Friskole fastholder tilbuddet om 4.klasse i SFO.'

Dette indlæg skal lægge op til en debat på generalforsamling 2017. Det er ikke en egentlig forældrehøring, hvor alle interesserede og påvirkede forældre på skolen bliver hørt og taget med på råd – for beslutningen om at beholde 4.klasse i SFO er truffet. Men vi vil gerne høre om I er enige i den beslutning... Synes I det er i orden at vi beholder 4.klasse i SFO'en, eller skal de i klub sammen med deres jævnaldrende fra Højvangskolen?

Inden bestyrelsen traf beslutningen, har der været en del snak i personalegruppen i SFO'en. På indtil flere på hinanden følgende møder drøftede vi frem og tilbage, hvad vi egentligt gerne ville – Skulle vi beholde 4.klasse i SFO eller skulle de i klub? Hvad vil være bedst for børnene? - og for os? Mange meninger blev luftet – og lige så mange ændret. For at lægge op til en debat kommer der her et kort rids af nogle af de argumenter, vi har haft i spil i personalegruppen.

En model med argumenter for og imod SFO eller Klub – udarbejdet af SFO personalet 27/1 2017.

	For ÅF	For klub	Imod ÅF	Imod klub
Børneperspektiv:	- tryghed, ÅF er kendt. - mindre børnegruppe. - kender de voksne. - tilhørsforhold i blå gruppe (skole og SFO hænger sammen)	- udvide omgangskreds - nye aktiviteter og muligheder. - ny start – nye voksne. - udvide udsyn.	- for snævert; socialt, aktiviteter, horisont.	- manglende modenhed. - børn med særlige behov. - lang transport uden opsyn.
Økonomi:	- vi beholder forældrebetaling.	- vi får ikke tilskud til 4.klasse.		- vi mister en indtægt. - dyrere for forældrene.
Strukturelt:	- vi kender børnene. - sammenhæng mellem skole og SFO. - stabilitet.	- øge samarbejdet mellem skole/SFO og klub.	- vi bruger mange ressourcer på forældresamarbejdet i 4. klasse. - åbningstid (ferier)	

Et argument vi fandt særligt tungtvejende i forhold til om 4.klasse skal i klub eller ej handler om gruppefarve... Som det ser ud på Århus Friskole hænger 4.klasse sammen med resten af blå gruppe. Der er et ganske tæt og fint forhold mellem klasserne i blå

gruppe. Der er undervisningsforløb på tværs af klasser, de spiser sammen i bordhold blandet af de tre klasser, og der er fælles lejr. Derudover er der også noget særligt i at være "de store" i gruppen. Den opgave tager 4.klasse meget seriøst og er langt hen ad vejen gode til at hjælpe og guide især 2.klasse, når de indfører dem i de ting, der sker i blå gruppe.

Og ja! Det er hovedsageligt i skoletiden at ovennævnte ting udspiller sig, men gruppetilhørsforholdet gør sig også gældende i SFO-tiden. 4. klasse har også i SFO en vigtig position som rollemodeller for de øvrige i blå gruppe.

En opsplitning af blå gruppe i fritiden vil gå ud over noget af den særlige blågruppe stemning.

Et argument i den anden retning kunne være, at man ved at flytte 4.klasse i klub kunne undgå, at der sker for mange skift på en gang. Når der skiftes fra 4. til 5.klasse skifter man mange (tæt på alle) sine lærere – ikke mindst klasselærere, og man går fra at være de største i blå til at være de mindste i rød. Og så slipper man de kendte fritidsrammer i SFO'en og kommer i fritidsklub sammen med nogen fra "verdenen udenfor Friskolen". Det er mange skift på en gang – og det påvirker selvfølgelig. Så hvis skiftet fra SFO til klub kom allerede mellem 3. og 4. klasse ville der være et skift mindre at forholde sig til oven i skiftet af klasselærere og at skulle forholde sig til en ny gruppe. Som alternativ kunne skiftet fra SFO til klub ligge i maj for at lave en blidere overgang.

Et emne, der optog os meget i vores drøftelser, var hvilke aktiviteter, vi tilbyder i SFO som appellerer til 4.klasser og spørgsmålet 'Er klubben ikke bedre til den målgruppe?' fyldte også meget. Vi vil gerne lave flere aktiviteter i SFO'en, som retter sig specifikt mod 4.klasse – forfølge det pædagogiske i at give dem "lov til" at være de store – give dem få, men valgte privilegier – fange deres initiativer og følge op på dem.

Men! Vi oplever år efter år, at efter jul/hen over foråret begynder 4.klasse at gå tidligere hjem. Vi har tillagt det, at 4.klasserne bliver mere selvstændige. Men nu har tanken

meldt sig – er det fordi SFO'en er for kedelig og ikke tilbyder spændende nok aktiviteter?

Jeg vil ikke gå dybt ind i de økonomiske rammer og vilkår – blot nævne, at vi som konsekvens af den kommunale besparelse ikke længere vil få tilskud til 4.klasse SFO. Det betyder en reduktion af SFO'ens budget, men ikke i sønderrivende grad. Forældrebetalingen for SFO tilbuddet vil stadig være det samme.

Beslutningen er truffet af bestyrelsen – 'Århus Friskole fastholder tilbuddet om SFO til 4.klasse.'

Debatten bliver så, om I forældre er enige... For at vi fastholder tilbuddet om 4.klasse i SFO betyder ikke, at alle skal gå der – potentielt kan I vælge at trække jeres 4.klasses børn ud af SFO'en og lade dem gå i klub! Men er det det I/vi vil??

4.klasse - SFO eller klub

af Anne Cordero

Jeg har valgt at skrive et indlæg omkring 4.klasses eventuelle optagelse i Stavtrup Fritidsklub.

Vi har jo altid haft 4.klasse i fritteren, selvom der kun har været forældre- betaling og ingen tilskud.

Det har vi gjort ud fra den begrundelse, at 4.klasse hører sammen med blå gruppe, og selvom de på dette klassetrin bliver mere og mere selvstændige, så er det en god og tryk afslutning på deres tid i fritteren.

Nu er der imidlertid kommet et tilbud fra kommunen om at 4.klasse fremover kan komme over i klubben, og det rejser jo en del diskussioner og snak frem og tilbage. Denne diskussion vil jeg gerne tage op til debat her.

Facts om Klubben:

- Der er på nuværende tidspunkt 160 børn til 5 pædagoger. Dette antal børn kommer op på 230 efter sommerferien, til det samme antal pædagoger.
- Der er ingen fremmøde kontrol.
- Der er lukket 3 uger i sommerferien, samt mellem jul og nytår.
- Lokalerne ligger på Bispevej, altså ret tæt på skolen.
- Om et par år flytter de op til Højvangsskolen.
- Pædagogisk har de fokus på social trivsel, gode relationer og medbestemmelse.
- De har et godt krea-rum.
- De får samlingsmad hver eftermiddag.
- Computerrum
- Prisen er 719,- pr. måned.

Nu forholder det sig jo sådan, at jeg ikke vil lægge skjul på, at jeg synes, det er bedre for børnene at blive i fritteren, til de skal i 5. klasse.

Dette synes jeg ud fra, hvad jeg har talt med børnene om. De synes selv, de hører sammen med blå gruppe, og selvom nogle går tidligt hjem engang imellem, så vil de meget nødigt undvære de tilbud, vi kan give dem.

Vi snakker julehygge med pakkekalender, årshjulet med kunstuge, spilleuge, middelalderuge. Desuden et fantastisk udeområde med hjælp til hulebyggeri og bål. Et godt krea-rum i blå, samt mulighed for at komme ned i lillegul og lege, høre historie og deltage i de aktiviteter, der tilbydes der, og som de har lov til at være med i.

Vi har en bedre normering, og vi har kontrol med, hvornår de er der, og hvem der er der. Jeg mener ikke, at de i 4. klasse er modne til at gå i klubben. Derimod falder det mere naturligt at gøre det, når de kommer op i rød gruppe. Der har de ligesom afsluttet livet i blå.

Men dette er bare min mening.

-Andre argumenter kan være, at det vil udvide deres horisont med nye og spændende udfordringer at komme i klubben.

-De får skabt andre legerelationer fra nærområdet.

-Der er et computerrum, som de jo i den alder er vilde med.

- Og at vi ikke kan være så sikre på, at vi kan gøre det bedre.

Men forældrene har frit valg, så vi er ude i en slags konkurrence med klubben.

Og den konkurrence tør jeg godt at tage op ved at blive ved med at have alle vores tilbud, samt evt. lave nogle flere målrettede projekter med 4. Klasse.

Kunne man måske arbejde sammen med rød i valgfag om fredagen?

Eller kunne vi lave en langsom indslusning i klubben efter 1. maj?

Til sidst bliver jeg nødt til at påpege, at vi mister 160.000 kr. i forældrebetaling, og det er nærmest en hel stilling, der bliver fjernet fra fritteren.

Men dette skal ikke være et væsentligt argument, jeg synes bare at det hører med i overvejelserne.

Lyt Tal sammen!

af Cenk Incikli

Der synes i Danmark at være en bredt vedtaget sandhed, nemlig at man skal tale sammen for at komme fordomme til livs. Denne sandhed vil jeg tillade mig at anfægte. Jeg synes nemlig, at man taler rigtig meget sammen i Danmark, problemet er nærmere, at man ikke lytter nær så meget. Derfor bliver den hyldede tale ofte skinger og skifter karakter til at være en råben i stedet. Når man så til stadighed står med øreklapper på og stædigt insisterer på, at vi bare skal blive ved med at tale med hinanden, så bliver resultatet altså, at der bliver gravet stadigt dybere grøfter, og talen er dermed blevet et redskab til splid.

Er der så tale om en ond konspiration – altså at der graves grøfter i samfundet? Hvem ved, men jeg vil her tillade mig at iføre mig mine skyklapper og insistere på, at mennesker som regel har en god intention med deres handlinger. I dette specifikke tilfælde ville et opråb nok drukne i støjen, så måske man i stedet bør gå forrest i aktiv lytning og håbe på, at det kan få en råber til at tro, at han har mistet sit publikum, så han stopper op og lytter efter, om de nu stadig kan høre ham.

Jeg mener, at man som skole har et ansvar for at skabe et rum, hvor børn finder det naturligt at blive lyttet til, og hvor det også forventes, at de lytter til andre. Kun sådan kan man skabe en generation, der kan fylde de mange grøfter ud og bygge broer, så den store og smukke mangfoldighed i vores land kan komme til sin ret og blive en styrke for fremtiden.

Er man på Århus Friskole god til at lytte til hinanden? Svaret er et rytmisk rungende, smukt melodisk: JA! Det er helt fantastisk at se, hvordan det er lykkedes at skabe grundlaget for at lave musisk samspil; et samspil, der kun kan være muligt, hvis man formår at lytte til dem, man spiller sammen med og derved finde sin egen rolle i samspillet. Et samspil, hvor alle bidrag lige fra koklokketklang til kodyl spade er lige vigtige.

Er der rum til forbedring? Bestemt! Og det er netop her, at friskolen finder en del af sin eksistensberettigelse. For her kan vi, ved at bruge samspillet som foregangseksempel, sprede Århus Friskoles budskab om glæde og fællesskab; noget som er enormt vanskeligt at bevare, hvis ikke man også er god til at lytte til hinanden.

Der er to dominerende syn på, hvordan man laver god skole. Jeg vil her kalde dem for det matematiske og humanistiske syn. Matematikeren vil gerne regne, måle og veje; humanisten vil gerne tale trivsel, pædagogik og værdier. Men begge dele er vås, når de kun lytter til sig selv; og ligeledes kun meningsfulde, når de lytter til hinanden. De vil jo mere eller mindre det samme, blot med forskelligt fokus. Dette fokus skyldes, at alle helst vil tale om det, de er bedst til. Men hvis man lige kan komme sig over sin egen pragtfuldhed, så får man måske øjnene op for, at der over for sig står en grim ælling (da vi jo er en fabelagtig skole (ordspil, ikke ironi), så ved vi selvfølgelig alle sammen godt, at den grimme ælling i virkeligheden er ok smuk og måske ikke helt så gustenvammel, blot fordi den ikke er os).

På det helt grundlæggende plan ser jeg en skole, hvor matematikeren og humanisten lytter til hinanden og endda har tillid til, at den anden har en lige så ren intention som den første. Dette er kernen i et ubrydeligt fællesskab og kimen til mangfoldighed. Dette er forudsætningen for, at hjertet hver dag når hen på Århus Friskole før fødderne gør det; og det ser man tydeligt hos både børn og voksne.

Bestyrelsens beretning 2016-17

Jeg vil gerne starte med at sige tak til hele bestyrelsen for et godt og konstruktivt samarbejde i år. Jeg synes, vi er gode til at få vendt tingene og finde de rigtige løsninger – uden for meget ævl.

I de første måneder af bestyrelsesåret (maj og juni) havde vi fokus på børnetallet. Vi var bekymrede for økonomien – bl.a. pga. stigende lærerlønninger og faldende bevillinger. Derfor vedtog bestyrelsen på mødet i maj at dispensere fra "Retningslinjer for børnetal", således at der kunne optages 21 elever i 0.klasse. (I "Retningslinjer for børnetal" står der, at vi optager 20 børn i 0. klasse.) Dette gjorde vi ud fra et økonomisk synspunkt - for at være sikre på, at der minimum ville være 202 elever på skolen d. 5. september, som vi havde budgetteret med. Det er ikke bestyrelsen, der beslutter om et barn skal optages i en klasse. Det sker altid ud fra et fagligt, pædagogisk og socialt synspunkt i samarbejde mellem skoleleder og relevante medarbejdere. At optage 21 i en ny 0. klasse var uden for rammerne, men vi var lidt pressede, og det var ikke nogen let beslutning. Det er bestyrelsens intention at have lidt flere elever i de store klasser og 20 i de små klasser. Mere om dette senere. Da vi kom til d. 5. september havde vi 205 elever, så vi kunne have sparet os vores bekymringer. Men dette for at illustrere at det kan være svært at sikre det antal elever, som vi budgetterer med.

Vedr. budget 2017

Budget for 2017 blev vedtaget på mødet i november og viser et overskud på 386.000 kr. svarende til en overskudsgrad på 2,39 %. I budgettet er der indregnet skolepengestigninger pr. 1. januar 2017 på:

- Skolepenge 30 kr./barn/mdr. - svarende til en stigning på 2%
- SFO 15 kr./barn/mdr. - svarende til en stigning på 2%
- Mad 10 kr./barn/mdr. - svarende til en stigning på 4%

Stigningerne kan begrundes i den almindelige prisudvikling. De 4% på maden begrundes i, at madbudgettet de sidste 2 år er overskredet, og vi derfor har valgt at forhøje budgettet med 40.000 kr.

De ændringer vi har budgetteret med:

- en ½ lærerstilling ekstra fra januar 2017
- overenskomstbestemte stigninger i løn til medarbejdere på 4%
- ekstra 10.000 kr. til fripladstilskud således at vi i alt har afsat 70.000 kr.
- 40.000 kr. ekstra til madbudgettet, så det passer med udgifterne
- forhøjet udgifterne til lærervikar med 32.000 kr. således at der i alt er afsat 150.000 kr.
- et ekstra beløb til at dække ekstra udgifter i forbindelse med sygdom og barsel på 100.000 kr. i 2017 og efterfølgende år på 25.000 kr.
- hævet udgifter til vikarløn i SFO'en med 18.000 kr. således at der i alt er afsat 150.000 kr.
- forøgede omkostninger vedr. undervisning på 25.000 kr. til abonnement på digitale tjenester (undervisningsportaler mv.)
- 40.000 kr. til digitalisering af skolens arkiv (engangsudgift)

- Hævet omkostninger vedr. ejendomsdrift med 30.000 kr. således at budgettet kommer tilbage til niveau 2015. (Vi sænkede budgettet i 2016 pga. at årets forældre-arbejdskræfter skal bruges på lilleskolefestivallen)

Da finansloven for 2017 blev vedtaget i starten af december (efter at vi havde vedtaget budgettet) steg koblingsprocenten (der afgør størrelsen på statstilskuddet) fra 73 til 75 %. Derfor fik vi pludselig ca. 135.000 kr. ekstra i budget 2017. Bestyrelsen besluttede at bruge de ekstra midler til at:

- hæve skolens tilskud til fripladsordningen med 30.000 kr. til i alt 100.000 kr.
- hæve skolelederpuljen med 10.000 til i alt 30.000 kr.
- sætte ind med ekstra støtte i Orange, således at de børn, der har været vant til støtte i Grøn også får støtte, når de rykker op i Orange
- have plads til uforudsete udgifter og hvis de ikke kommer, komme ud af 2017 med et større overskud end forudset. Hvilket vi også trænger til efter nogle økonomisk svære år.

Foreløbig holder vi budgettet i 2017.

Vi håber selvfølgelig, at koblingsprocenten ikke falder tilbage til 71%, som vi var nede på for 2 år siden.

Vedr. regnskab for 2016

Vi har sammen med vores revisor gennemgået regnskabet for 2016, og vi kan endnu engang bryste os af at præsentere et regnskab uden anmærkninger ☺. Tak til Merete og til vores revisor. Regnskabet viser et overskud på kr. 350.000 kr., som er ca. 150.000 bedre end forventet. Det positive resultat skyldes bl.a. et højere elevtal de sidste 5 måneder af året. Derudover er ikke alle midler til videreuddannelse og udgifter vedr. undervisning blevet brugt. Dette skyldes bl.a., at vi er gået mere over til digitale undervisningsmaterialer. Og der er også sparet omkostninger vedr. administration. Regnskabet for 2016 vil blive gennemgået på generalforsamlingen.

Hele skolen og dermed også bestyrelsen har været berørt af Gittes sygdomsforløb og død. Punkterne til vores møder syntes pludselig så ligegyldige ift. Gittes og hendes families situation, men samtidig var der også meget at holde styr på i den periode, og skolen skulle jo fungere. Det har været fantastisk at mærke det sammenhold som opstår, når katastrofen rammer og mindehøjtideligheden og gravøllet efter bisættelsen var en rigtig smuk oplevelse. Tak til Gitte for hendes tid her på Århus Friskole - og tak til Jeppe for hans måde at være på i det.

Om 1 ½ måned er der Lilleskolefestival. Bestyrelsen har egentlig ikke haft så meget med planlægningen at gøre. Det er Ole og Johan, der hele vejen har haft det forkromede overblik. Det bliver spændende for skolen at være vært for dette kæmpearrangement. Tak til alle jer forældre, der engagerer jer i det praktiske både før, efter og i forbindelse med festivallen.

Bygge og vedligeholdelsesudvalget:

Vi har sat gang i to byggeprojekter. Det ene er, at vi skal have bygget en garage til bussen. Den kommer til at stå der, hvor affaldscontaineren står nu på parkeringspladsen – Arbejdet bliver forhåbentlig sat i gang i løbet af foråret. Knold har tegnet, og vi har indhentet 3 tilbud. Det andet projekt er at renovere og udvide vores badefaciliteter, således at der bliver både en pige- og drengeafdeling. Arbejdet forventes sat i udbud til efteråret. Derudover er vi ved at undersøge muligheden for at udskifte den røde pavillon i smedestræde med en nyere model, der skal bruges til møde- og forberedelseslokale. Vi håber, den er klar til efteråret. Vi har fået sat nye termostater på alle skolens radiatorer. De kan selv skrue op og ned for varmen efter behov, og vi kan lave natsænkning m.m. Vi har også fået gang i at indhente tilbud på nye tage – det regner ind flere steder. Men foreløbig klarer vi os med at reparere de steder, hvor taget er i stykker. Vi har også fået lavet de runde bænke i gården. Ellers er meget af BOVUs arbejde i år gået med at forberede Lilleskolefestivallen.

Udvikling af orange.

Bestyrelsen har nedsat et nyt udvalg af medarbejdere og forældre, der skal støtte arbejdet med strategi-punktet: "Udvikling af Orange". Der skal i de kommende år arbejdes med at styrke udskolingen, så den er attraktiv for alle elever i 7., 8. og 9.klasse. Arbejdet tager afsæt i en undersøgelse - og drøftelse af den eksisterende praksis, for derpå at finde ud af, hvad der fungerer godt, og hvor der med fordel kan tænkes nyt. Med i udvalget er: Lykke, Sophie, Hans Martin og Asger.

Bestyrelsens "meritter":

- Vi har revideret: Retningslinjer for rengøring. De ligger på forsiden af intra.
- Vi har drøftet og godkendt lærernes lokalaftale for 2016-17.
- Vi har drøftet og godkendt lønpolitik for lærerne, der bl.a. foreskriver at på friskolen "løftes der i flok", og der derfor ikke gives forskellige løntillæg. Og at lærerlønnen skal være sammenlignelig med andre læreres løn i Århusområdet.
- Vi har for første gang godkendt en lokalaftale for SFO-personalet (det pædagogiske personale). Marie har forhandlet aftalen med repræsentanter for personalet. Aftalen er efterfølgende blevet godkendt og rost af BUPL.
- Vi nedsatte et ansættelsesudvalg og lavede en køreplan for processen med at få ansat 1-2 nye medarbejdere. Det endte med at vi ansatte Marianne som er vores nye inklusionskoordinator. Velkommen til hende. Derudover arbejdes der lige nu på at finde ud af, om der skal fastansættes yderligere en ny lærer pr. 1. august 2017.
- Vi har afsat penge til at få ansat Kira Winther (tidligere elev) til at digitalisere skolens fotoarkiv.
- Vi har haft "Bestyrelses-til-klasse kontaktpersonens rolle" til debat, og i den forbindelse opdateret retningslinjerne for kontaktpersonen. Vi ønsker en synlig bestyrelse, der informerer på forældremøder og jævnlige skrivelser i fredagsbrevet.
- Vi har revideret Kommissorium for Økonomi- og ledelsesudvalget på Århus Friskole.
- Formandskabet har afholdt MUS og lønforhandlinger med skolelederen.

På bestyrelsens vegne Kristian Lassen, formand.

